

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ | ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ & ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 22-24, ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΣΥΝΟΨΕΙΣ

“Η Μουσική Στην Ψηφιακή Εποχή: Streaming & Τεχνητή Νοημοσύνη”, ήταν ένα διεθνές forum που συνδιοργάνωσε ο ΑΠΟΛΛΩΝ (ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων Ελλήνων μουσικών) και η FIM (Διεθνής Ομοσπονδία Μουσικών). Καθώς το **περιεχόμενο που παράγεται από Τεχνητή Νοημοσύνη και η κυριαρχία των πλατφορμών streaming εξαπλώνονται**, το συνέδριο εξέτασε πώς **τα μοντέλα εσόδων, τα νομικά πλαίσια και η καλλιτεχνική εργασία αναδιαμορφώνονται** σε μια ψηφιακή οικονομία που δίνει προτεραιότητα στην κλίμακα έναντι της βιωσιμότητας.

Το συνέδριο συγκέντρωσε καλλιτέχνες, επαγγελματίες της μουσικής βιομηχανίας, νομικούς, ακαδημαϊκούς, πολιτικούς, διανοητές και τεχνολόγους γύρω από τρία κεντρικά ερωτήματα:

- Πώς διασφαλίζονται **βιώσιμα και δίκαια μοντέλα αμοιβής** σε μια κορεσμένη ψηφιακή αγορά;
- Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των δημιουργών όταν **τα συστήματα ΤΝ εκπαιδεύονται με το έργο τους το οποίο στη συνέχεια ανταγωνίζονται**;
- Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του νομοθέτη στη διαμόρφωση **ηθικής ΤΝ και δικαιότερων ψηφιακών αγορών**, χωρίς να εμποδίζεται η καινοτομία;

Μετά τις παρεμβάσεις των **Gadi Oron** (CISAC) και **Tilo Gerlach** (AEPO ARTIS) και την κεντρική ομιλία του **Γιάννη Μαραγκουδάκη** (ΑΠΟΛΛΩΝ), το τελικό πάνελ (σε συντονισμό του ίδιου) έφερε κοντά διεθνείς νομικές προσωπικότητες: **Roberto Mello** (ABRAMUS), **Κώστας Χριστοδούλου** (Νομική Σχολή Αθηνών), **Xavier Blanc**, **Pál Tomori** (EJI), **Ben Kessler** (AFM) και **Marcos de Souza** (Υπουργείο Πολιτισμού Βραζιλίας).

APOLLON
GREEK MUSICIANS'
COLLECTING SOCIETY

G. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΤΝ | ΠΙΘΑΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

1. Πλαίσιο και Σύνθεση

Αφήνοντας πίσω τα αντικρουόμενα αφηγήματα περί βιομηχανικής καινοτομίας και την οργή των δημιουργών, η τελευταία ενότητα λειτούργησε ως η ρεαλιστική και επείγουσα κορύφωση του συνεδρίου. Αποδόμησε μεθοδικά τα επιχειρήματα της βιομηχανίας περί αυτορρύθμισης και παρουσίασε ένα ενιαίο νομοθετικό σχέδιο δράσης.

2. Διεθνές περιβάλλον

Το «Τρίπτυχο» της CISAC: Ο **Gadi Oron** (CISAC) ξεκαθάρισε μέσω βίντεο ότι η χρήση έργων χωρίς άδεια «δεν είναι εκπαίδευση, είναι κλοπή». Παρουσίασε το νομοθετικό πλαίσιο τριών πυλώνων: **Διαφάνεια, Συναίνεση, Αμοιβή**, και ανέφερε το παράδειγμα της Σουηδίας (STIM) ως απόδειξη ότι η διαφάνεια είναι τεχνικά εφικτή.

Το Μοντέλο «Ιδιωτικού Αντίγραφου»: Ο **Tilo Gerlach** (AEPO ARTIS) υποστήριξε ότι η ατομική αδειοδότηση είναι αδύνατη. Η λύση βρίσκεται σε ένα σύστημα ανάλογο του «ιδιωτικού αντίγραφου»: ένα **αναντίρρητο δικαίωμα αμοιβής** υπό υποχρεωτική συλλογική διαχείριση, τόσο για την εκπαίδευση (input) όσο και για το αποτέλεσμα (output) της AI.

Η «Βραζιλιάνικη Πρωτοβουλία»: Οι **Marcos de Souza** και ο **Roberto Mello** ενημέρωσαν ότι η Βραζιλία προχωρά μονομερώς σε νομοθεσία, αγνοώντας την καθυστέρηση του WIPO. Το νομοσχέδιό τους προβλέπει αποζημίωση, **απαγορεύει το "buy-out" δικαιωμάτων** για AI και έχει εξωεδαφική ισχύ για τις πλατφόρμες που δραστηριοποιούνται στη χώρα.

Η Νομοθετική Δράση στις ΗΠΑ: Ο **Ben Kessler** (AFM) ανέλυσε τις διακομματικές προσπάθειες στο Κογκρέσο, όπως το **"No Fakes Act"** (για τα deepfakes) και το **"Protect Working Musicians Act"** (που επιτρέπει στους ανεξάρτητους καλλιτέχνες να διαπραγματεύονται συλλογικά, παρακάμπτοντας την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία).

Η Αποτυχία του TDM στην ΕΕ: Οι **Xavier Blanc** και **Pal Tomori** συμφώνησαν ότι η εξαίρεση TDM (Εξόρυξη Κειμένου και Δεδομένων) της ΕΕ είναι **«κακογραμμένη νομοθεσία»** που δεν σχεδιάστηκε για την Generative AI και, ως εκ τούτου, το σύστημα "Opt-Out" είναι ανεπαρκές.

3. Opt-In, Opt-Out και η πλάνη της “απο-μάθησης”

Στον πυρήνα της νομοθετικής συζήτησης βρίσκεται η σύγκρουση δύο ασυμβίβαστων μοντέλων συναίνεσης:

- Το σύστημα της ρητής συναίνεσης (**opt-in**), θεμελιώδης αρχή του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας που απαιτεί προηγούμενη άδεια για τη χρήση.
- Το προτιμώμενο από τη βιομηχανία **μοντέλο της εξαίρεσης κατόπιν δήλωσης (opt-out)**, που αντιστρέφει το τεκμήριο, θεωρώντας τη χρήση δεδομένων επιτρεπτή, εκτός αν ο δικαιούχος δηλώσει ρητά την αντίρρησή του.
- Οι ομιλητές άσκησαν δριμυία κριτική στο "opt-out", υποστηρίζοντας ότι **παραβιάζει την αρχή της "μη τυπικότητας"** της Σύμβασης της Βέρνης, καθώς εξαναγκάζει τους δημιουργούς να προβούν σε ενεργή πράξη για την προστασία των αυτονόητων δικαιωμάτων τους. Κυριότερα, τους επιφορτίζει με το επαχθές **διοικητικό βάρος** της συνεχούς παρακολούθησης αμέτρητων πλατφορμών ΤΝ παγκοσμίως.
- Αυτό το νομικό αδιέξοδο οδηγεί ευθέως στην πλάνη της «απομάθησης» (unlearning fallacy): ακόμα και μετά από μια έγκυρη δήλωση εξαίρεσης, το έργο ενός δημιουργού έχει ήδη αφομοιωθεί στα θεμελιώδη δεδομένα ενός μοντέλου. Αμφισβητήθηκε έντονα η τεχνική δυνατότητα μιας μηχανής να αποβάλλει συγκεκριμένα δεδομένα από το νευρωνικό της δίκτυο. **Εάν η απομάθηση είναι πρακτικά ανέφικτη, το "opt-out" απογυμνώνεται από κάθε έννομο αποτέλεσμα**, καθώς δεν προσφέρει αναδρομική θεραπεία. Καθίσταται έτσι μια παγίδα που δίνει την ψευδαίσθηση του ελέγχου, χωρίς καμία πραγματική ισχύ.

*Η αντιπαράθεση "opt-in" vs "opt-out" αποτυπώνει την κλασική σύγκρουση του δόγματος των περιουσιακών δικαιωμάτων με την τάση της βιομηχανίας τεχνολογίας να διεκδικεί ένα «εξαιρετικό καθεστώς» για τα δεδομένα. Νομικά, το "opt-out" αντιστρέφει το τεκμήριο από «απαγορεύεται εκτός αν επιτρέπεται» σε «επιτρέπεται εκτός αν απαγορεύεται». Το ζήτημα της «απομάθησης» θέτει μια **άνευ προηγούμενου αποδεικτική πρόκληση**: πώς μπορεί ένα δικαστήριο να επαληθεύσει ότι ένα μοντέλο έχει πράγματι «ξεχάσει» δεδομένα; Χωρίς μια διαφανή και ελέγξιμη τεχνική διαδικασία, κάθε ένδικο μέσο καθίσταται θεωρητικό, ενισχύοντας το επιχείρημα ότι **η οικονομική αποζημίωση είναι η μόνη ρεαλιστική λύση**.*

4. Το Νομοθετικό Πλαίσιο του ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Ο Γιάννης Μαραγκουδάκης παρουσίασε αναλυτικά την πρόταση για «Διπλό Τέλος» (Εισροής/Εκροής) και την ανάγκη **αντιστροφής του βάρους απόδειξης**, στο γενικό πλαίσιο της **διαφάνειας**, της **συναίνεσης** και της **αμοιβής**.

4.1. Ανεκχώρητο Δικαίωμα Αμοιβής & Αναδιανομή Πόρων

Αναγνωρίζοντας την αδυναμία της ατομικής αδειοδότησης σε μαζική κλίμακα, η κυρίαρχη λύση είναι η εισαγωγή ενός τέλους αδειοδότησης ή ενός ανεκχώρητου δικαιώματος εύλογης αμοιβής, υπό υποχρεωτική συλλογική διαχείριση.

- **Τέλος Εισροής (Input Levy):** Μια εύλογη αμοιβή πληρωτέα από τις πλατφόρμες ΤΝ για την εκπαίδευση των μηχανών. Προτάθηκε η διανομή της σε *ίσα μερίδια* μεταξύ όλων των δικαιούχων, καθώς η συμβολή κάθε έργου στην εκπαίδευση είναι θεωρητικά ισότιμη.
- **Αμοιβή Εκροών (Output Fee):** Μία διακριτή αμοιβή βάσει αμοιβολογίου από τους τελικούς χρήστες (π.χ. streamers, ραδιοτηλεοπτικούς φορείς) για την εμπορική χρήση των προϊόντων ΤΝ, η οποία θα διανέμεται βάσει μεριδίων αγοράς.
- **Η Ρήξη με το 50/50:** Τέθηκε η ρηξικέλευθη πρόταση για κατάργηση της παραδοσιακής κατανομής 50/50 μεταξύ παραγωγών και ερμηνευτών στα συγγενικά δικαιώματα, και μετάβαση σε διανομή **1/3 για κάθε κατηγορία** (Παραγωγοί / Μουσικοί / Τραγουδιστές).

4.2. Αντιστροφή του Βάρους της Απόδειξης & Μαχητό Τεκμήριο

Μια κρίσιμη νομική στρατηγική για την ενδυνάμωση των δημιουργών. Η νομοθεσία πρέπει να καθιερώσει ένα **μαχητό τεκμήριο**, σύμφωνα με το οποίο το βάρος απόδειξης της μη παραβίασης θα φέρει η πλατφόρμα ΤΝ και όχι ο δημιουργός. Αυτό διορθώνει την τεράστια **ασυμμετρία πληροφόρησης** και απαλλάσσει τους δημιουργούς από το δυσβάσταχτο κόστος μιας μουσικολογικής πραγματογνωμοσύνης για κάθε παραβίαση.

4.3. Υποχρεωτικό Υδατογράφημα & Μεταδεδομένα

Προκειμένου να καταστεί λειτουργικό το σύστημα διαφάνειας, η νομοθεσία πρέπει να επιβάλλει **ψηφιακό υδατογράφημα (digital watermark)** σε όλα τα παραγόμενα από ΤΝ έργα. Το υδατογράφημα αυτό πρέπει να περιέχει στοιχεία για τα **μεταδεδομένα** που χρησιμοποιήθηκαν, επιτρέποντας τον έλεγχο ακρίβειας και τη δίκαιη διανομή.

Το προτεινόμενο πλαίσιο αξιοποιεί **αναγνωρισμένα νομικά εργαλεία για τη διαχείριση «ανεξέλεγκτων αγορών»**. Η ρητή απαίτηση για **"απομάθηση"** (unlearning) ως προϋπόθεση για την αναδρομική ισχύ του opt-out, σε συνδυασμό με την αντιστροφή του βάρους απόδειξης, θωρακίζει νομικά τη θέση των δημιουργών απέναντι στα τετελεσμένα της τεχνολογίας. Η **αντιστροφή του βάρους της απόδειξης** είναι ένα κλασικό εργαλείο για την εξισορρόπηση των μερών, ενώ η απαίτηση για τεχνικά πρότυπα αντιστακλά τη σύγχρονη ρυθμιστική προσέγγιση της «συμμόρφωσης εκ σχεδιασμού» (compliance by design), όπου **οι νομικές υποχρεώσεις ενσωματώνονται στην ίδια την αρχιτεκτονική της τεχνολογίας**.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΑΛΕΣΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

- Οι ομιλητές οριοθέτησαν την τρέχουσα κατάσταση όχι ως μια τεχνολογική εξέλιξη στην οποία οφείλουμε να προσαρμοστούμε, αλλά ως μια **κρίση που απαιτεί άμεση και δυναμική νομική παρέμβαση** για τη διόρθωση μιας τεράστιας αστοχίας της αγοράς και την αποτροπή αυτού που χαρακτηρίστηκε επανειλημμένα ως **"η μεγαλύτερη κλοπή στην ιστορία της ανθρωπότητας"**.
- Το ηχηρό συμπέρασμα της τελικής συνεδρίας ήταν ότι η **αυτορρύθμιση της αγοράς έχει αποτύχει**, καθιστώντας τη δεσμευτική νομοθετική δράση, θεμελιωμένη στους αδιαπραγμάτευτους πυλώνες της **διαφάνειας**, της **συναίνεσης** και της **αμοιβής**, τη μόνη βιώσιμη λύση για το μέλλον.
- Η ενότητα ολοκληρώθηκε με μια αίσθηση κατεπείγοντος. Οι ομιλητές προειδοποίησαν για τις **καταστροφικές οικονομικές συνέπειες** – μια προβλεπόμενη απώλεια 24% των εσόδων των δημιουργών μουσικής (€4 δισ. ετησίως) έως το 2028, εάν δεν αναληφθεί δράση. Οι προσπάθειες άσκησης πίεσης (lobbying) από τις μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες περιγράφηκαν ως "οδομαχίες".
- Το τελικό, ηχηρό μήνυμα ήταν ένα **κάλεσμα προς τις κυβερνήσεις και τους νομοθέτες παγκοσμίως να παρέμβουν άμεσα**. Η εποχή της εμπιστοσύνης στην αγορά έχει παρέλθει. **Απαιτείται τώρα ένα ισχυρό, νομικά εκτελεστό πλαίσιο** για να αποτραπεί "η μεγαλύτερη κλοπή στην ιστορία της ανθρωπότητας" και να διασφαλιστεί ότι η ΤΝ θα γίνει συνεργάτης των δημιουργών, και όχι ο αντικαταστάτης τους.